

Motion till riksdagen 2019/20:3387

av **Jessika Roswall m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av cyber- och informationssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa utvecklingen av tillämpningen av de nya reglerna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör se över vad som anförs i motionen om att beviljade tillstånd och återkallelser bör överklagas till regeringen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam nordisk linje i frågan om säkerheten i 5G-nätet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaternas står bakom målet för digitaliseringspolitiken, vilket är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Utbyggnaden av femte generations mobilnätverk, 5G, kommer att vara avgörande för att möta behovet av högre överföringshastigheter, större datamängder och bättre kvalitet för mobila enheter. Detta är en förutsättning för sakernas internet där allt fler enheter och produkter kommer att kopplas samman.

Den digitala teknikens utveckling har inneburit stora möjligheter för mänskligheten. Den öppnar upp för kommunikation mellan människor utanför länders gränser, kulturer och sammanhang. Sverige är idag ett av världens mest digitaliserade länder. Utvecklingen av datakommunikationen ger stora möjligheter för ett litet exportberoende land. Dessa ska vi ta vara på.

Samtidigt innebär den digitala teknikens utveckling även hot och utmaningar – inte minst för Sveriges säkerhet. Digitaliseringen gör oss sårbara för attacker och olika former av sabotage. Försvarets radioanstalt, FRA, konstaterar att cyberangreppen ökar i styrka och omfattning. Allt oftare kommer angreppen från statsstödda aktörer med betydande resurser att orsaka stor skada och möjligheter komma åt hemlig information. Det kräver att myndigheterna har resurser och relevanta legala verktyg för att kunna främja en högre cybersäkerhet.

Nästa år kommer ett nationellt cybersäkerhetscentrum att etableras. Moderaterna var först ut att lyfta behovet av ett särskilt centrum för att kunna ta ett samlat grepp, för både offentliga och privata aktörer, i en fråga där ansvaret idag ligger på många olika departement och myndigheter. Det är bra att cybersäkerhetscentrat nu blir verklighet utifrån ett konkret initiativ som kommit från myndigheterna själva.

Regeringen konstaterar i den aktuella propositionen att 5G innebär stora möjligheter, men samtidigt blir hot svårare att upptäcka, risker mer svårbedömda och beroenden svåra att överblicka. Moderaterna delar regeringens uppfattning i denna del och propositionen är ett steg i rätt riktning.

Moderaterna vill dock peka på ett antal områden där det finns behov av ytterligare åtgärder och förtydliganden i en fråga som är central för hur vi bäst skyddar svenska intressen, och ytterst Sveriges säkerhet.

Sammanhållen syn på den digitala säkerheten

Den snabba utvecklingen av digital kommunikation de senaste åren ställer stora krav på att lagstiftning, strategier och föreskrifter är uppdaterade, relevanta och sinsemellan kompatibla. Utifrån den nya tidens utmaningar har ett antal centrala dokument tagits fram vilka berör cybersäkerhetsfrågor, helt eller delvis. Det gäller till exempel den nationella säkerhetsstrategin, en ny säkerhetsskyddslag, regeringens nationella strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet och nu senast propositionen om skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning.

Fokus i debatten ligger just nu till största delen på nästa generations mobilnätverk, 5G, inte minst utifrån den pågående konflikten mellan USA och Kina kring vilka leverantörer som ska få vara med och bygga 5G-nätet. Samtidigt är det viktigt att arbetet med Sveriges säkerhet inte begränsas till endast 5G som utgör en del av hela det digitala ekosystemet.

Det bör därför göras en översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerhet i syfte att identifiera brister – enskilt och i samordningen – samt att föreslå förbättringar.

Uppföljning av tillämpningen

Regeringen föreslår att för att få tillstånd att använda radiosändare samt medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd ska det vara en förutsättning att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Själva tillämpningen och prövningen av de nya reglerna kommer att vara mycket viktig framgent för att det ska finnas en tydlighet och förutsägbarhet för de aktörer som berörs. Det gäller till exempel vilka ägare eller nyttjare som anses vara olämpliga eller hur bedömningar kring hur Sveriges säkerhet påverkas av vilken teknisk utrustning och/eller leverantör som anses vara olämplig. Detta avseende exempelvis kontraktering och ingående av serviceavtal. Frågorna om digital säkerhet berör inte bara teknik utan i lika hög utsträckning leverantör.

Moderaterna anser att regeringen noga bör följa tillämpningen av de nya reglerna och återkomma med en utvärdering två år efter reglerna har trätt i kraft.

Det viktigt att lyfta frågan om framtida behov av radiospektrum, utifrån att regeringen tillsatt en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur radiospektrumanvändningen kan planeras för 2027–2047. Den reglering som styr rätten att använda radiofrekvenser i de delar som avser samhällsviktiga aktörers behov bör ses över för att garantera dessa aktörers säkerhetsintressen.

Slutligen delar Moderaterna regeringen syn att sekretess inte får hindra Post- och telestyrelsen, PTS, att lämna uppgifter till Säkerhetspolisen och Försvarmakten avseende vem som är sökande när detta är motiverat utifrån Sveriges säkerhet.

Återkallande av radiosändare samt möjlighet att ge vissa operatörer prioritet

Regeringen föreslår i propositionen att tillstånd ska kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Dessutom ska tillstånd kunna återkallas eller tillståndsvillkor ändras omedelbart om det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Moderaterna anser att båda dessa är rimliga ståndpunkter.

I utredningen Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) tas frågan om möjlighet att ge vissa aktörer prioritet i mobilnäten upp. Frågan om prioritet är central för nästa generations samhällsnät och möjligheten garantera att blåljusmyndigheterna kan kommunicera i händelse av en allvarlig kris.

Regeringen bör därför beakta behovet av att ge aktörer som spelar en viktig roll för Sveriges säkerhet prioritet i mobilnäten i den framtida beredningen av frågan och av utredningen om frekvenser i samhällets tjänst. Ett konkret lagförslag i denna del är sannolikt en förutsättning för att inte bryta EU:s regler om nätneutralitet. Vi förutsätter att regeringen skyndsamt lämnar förslag till riksdagen rörande möjligheten till prioritet för samhällsviktiga aktörer.

Möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att kunna överklaga

Den digitala utvecklingen gör att hot mot Sveriges säkerhet tar sig nya former. Det finns därför risk för att tillstånd som beviljas i linje med tidigare beslut i framtiden kan anses hota Sveriges säkerhet. Införandet av möjlighet till återkallelse av tillstånd är därför nödvändig, men en sista utväg som bör användas restriktivt.

Med tanke på takten i den pågående digitala utvecklingen och de säkerhetsutmaningar 5G för med sig är det angeläget att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ges möjlighet att överklaga beviljade tillstånd eller återkallelse av tillstånd när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet.

Moderaterna anser vidare i linje med Säpo och Försvarsmaktens remissvar att överklaganden bör ske till regeringen. Detta är en mer rimlig modell än alternativet att tolkningar av eventuella implikationer för Sveriges säkerhet skall avgöras av domstol. Regeringens bedömning är att det finns skäl att återkomma till frågan i samband med andra förslag som berör Sveriges digitala säkerhet. Moderaterna anser att detta arbete bör ske skyndsamt.

Gemensam nordisk linje

Det saknas idag en gemensam linje bland de nordiska länderna kring hur man ser på säkerhetsriskerna kopplat till leverantörerna av 5G-nätet. Det utgör en betydande brist i ljuset av de höga ambitioner som de nordiska länderna har på det här området. Men det står även i kontrast mot ambitionerna att fördjupa det nordiska säkerhets- och försvarssamarbetet inklusive samarbetet för att stärka cybersäkerheten.

5G-frågan är även kopplat till den bredare problemställningen att det saknas lagstiftning för att hindra utländska investeringar i kritisk infrastruktur i flera av de nordiska länderna. Det innebär att det saknas möjligheter att väga in säkerhetspolitiska överväganden när 5G-nätet ska auktioneras ut under 2019 och 2020. Under nuvarande författningsstöd kan beslut därför enbart tas med utgångspunkt för pris och prestanda i flera nordiska länder vilket är otillfredsställande givet de säkerhetspolitiska implikationerna som är kopplat till utbyggnaden av 5G-nätet.

Regeringen bör därför agera för att de nordiska länderna utvecklar en gemensam linje i synen på säkerhetsriskerna kopplat till leverantörer av 5G-nätet och att de nordiska länderna koordinerar sitt agerande och sina ställningstagande vid internationella förhandlingar om säkerhetsaspekter kopplade till 5G-nätets utbyggnad. De nordiska länderna bör även skapa förutsättningar för att även kunna väga in säkerhetspolitiska faktorer vid upphandlingen eller utaktioneringen av kritisk infrastruktur.

Jessika Roswall (M)

Sten Bergheden (M)

Åsa Coenraads (M)

Anders Hansson (M)

Helena Antoni (M)